

Het referendum over het EU-verdrag komt er toch

Het kabinet Balkenende IV heeft besloten geen referendum over het nieuwe Europees verdrag te zullen houden. Het kabinet wil niet dat de kiezer zich kan uitspreken over de afgewezen Europese Grondwet in een nieuw jasje. Mogelijk dat de Tweede Kamer met een initiatief-wetsvoorstel komt - SP, GroenLinks en D66 zijn daar voorstander van - maar het gerucht gaat dat het kabinet dit met een veto wil blokkeren.

Met deze houding van het kabinet wordt de kiezer opnieuw geschoffeerd. Twee jaar geleden liet de kiezer in grote meerderheid weten niet akkoord te gaan met de Europese Grondwet. De afwijzing was breed: niet alleen de aanhang van SP, CU en Wilders stemden tegen, maar ook van de achterban van andere partijen stemde een meerderheid tegen de Grondwet. Na die afwijzing heeft het kabinet Balkenende II nagelaten een discussie te voeren over wat nu de echte bezwaren tegen de Grondwet waren. Het CDA had het onderwerp Europa zelfs taboe verklaard bij de Tweede Kamerverkiezingen van november 2006. Het gevolg van deze struisvogelpolitiek is dat Balkenende naar Brussel is gegaan met een zelfgemaakt boodschappenlijstje om de Europese vlag en het Europese volkslied uit het verdrag te schrappen. Alsof dat de wezenlijke bezwaren tegen de Grondwet waren! Zoals bij de inspraakvonden van de Tweede Kamer van afgelopen juni bleek, waren er geheel andere en fundamentele bezwaren tegen de Grondwet. Nu wordt nagenoeg dezelfde Grondwet opnieuw doorgedrukt en vindt het kabinet het niet nodig dit aan de kiezer voor te leggen. In die optiek is het volstrekt logisch dat het kabinet liever geen referendum houdt.

Maar ook al doet het kabinet alle moeite om een echt referendum tegen te houden, indirect komt dat referendum er toch. Over ruim anderhalf jaar – in juni 2009 – vinden de verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. Meestal gaan die verkiezingen nergens over en blijft tweederde van de kiezers thuis. Door het nieuwe verdrag – ook al is dat dan geratificeerd – inzet van de verkiezingen te maken, kan de kiezer zich alsnog erover uitspreken. Wanneer de kiezer consequent is, zal hij zijn stem laten bepalen door zijn stemgedrag bij het referendum in juni 2005. En wat dat betreft hebben de kiezers een goed geheugen. Kiezers van socialistische huize die tegen het Grondwettelijk Verdrag waren, kunnen zodoende op de SP stemmen. Conservatieve kiezers kunnen op de PVV stemmen – of wellicht op de nieuwe partij van Verdonk. Liberale kiezers en kiezers uit het centrum kunnen stemmen op de Liberaal Democratische Partij, een nieuwe partij die vindt dat Europa democratischer moet zijn en dat de macht in Europa beter gecontroleerd moet worden. Daarmee kunnen de kiezers zich ook genuanceerder uitspreken dan in een echt referendum waarin zij alleen ja of nee kunnen stemmen. Het is immers de misvatting van het kabinet geweest dat de stem tegen de Grondwet ook een stem tegen Europa was. Ook al houdt het kabinet een referendum met alle macht tegen, de kiezer zal zich dus uiteindelijk wel over het nieuwe verdrag kunnen uitspreken. Bijkomend voordeel is dat de verkiezingen voor het Europees Parlement eindelijk ergens over zullen gaan.

Sammy van Tuyl

De auteur is voorzitter van de Liberaal Democratische Partij en auteur van 'Voor Europa, tegen deze Grondwet' (2005)